

САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Бүрд сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан /хураангуй/

Аудитын код: **ӨВА-2023/02/НА-СТА-ТТЗ**

Цахим хуудас: www.audit.mn

Өвөрхангай аймаг,
Арвайхээр сум

2022 он

Тэргүүлэх аудитор: О.Батжаргал

Утас: 70323253 Цахим хаяг: Batjargalo@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Д.Гансүх

Утас: 70323833 Цахим хаяг: gansukh.audit@gmail.com

Ахлах аудитор: Б.Эрдэнэцэцэг

Утас: 70323108 Цахим хаяг: Erdenetsetsegb@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

НӨӨРХАНГЭЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, 11 Гэндэнгийн тудамж
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Бөвөрхангай аймаг, 52173,
Утас/Факс: (976) 8032 3253
Цахим шуудан: ovilkhangai@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2022.12.28 № 146

Танай _____ -ны № _____ -д

БҮРД СУМЫН ТӨСВИЙН
ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ, СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА М.МӨНХБАЯР ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Бүрд сумын төрийн сангийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Өлзийт сумын төрийн сангийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд нэгтгэгдсэн харьяа байгууллагуудын аудитаар илэрсэн дараах зөрчлүүдийн дүн бидний тооцсон материаллаг байдлын түвшнээс давсан нь "Хязгаарлалттай" дүгнэлт өгөх үндэслэл болсон. Тухайлбал:

- ИТХ- Тээвэр шатахууны зардлыг зарцуулахдаа Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчиж зарцуулсан, ГХУСАХ-ний зардлаас "Дэвжээ", "Гар бөмбөг" тэмцээний шагналын санд зарцуулсан, хичээл үйлдвэрлэлийн дадлагын зардлаас зориулалт бус зарцуулалт хийсэн зэрэг нийт 6.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн.
- Байгаль хамгаалах сангийн хөрөнгөөс 11.1 сая төгрөгийг зориулалт бус зарцуулсан байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн холбогдох заалтууд, УСНББОУС-12.17 дугаар стандартыг хангаагүй ба санхүүгийн тайлангийн аудитын нийцсэн бөгөөд зохистой байх, үнэн зөв байдал, эрх ба үүрэг зэрэг батламж мэдэгдлүүдтэй нийцэхгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант хугацаанд сумын ЕБС, ЭМТ, Цэцэрлэг, Соёлын төв нь улсын төсөвт байгууллага болж өөрчлөгдсөнтэй холбоотой тус байгууллагуудын эргэлтийн хөрөнгө болон үндсэн хөрөнгүүдийг орон нутгаас улсын төсөвт шилжүүлсэн байна.

015030743

Аудитын гол асуудал

Бидний мэргэжлийн шийдлийн дагуу аудитын гол асуудлууд гэж тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн их нөлөөтэй асуудлуудыг үздэг. Санхүүгийн тайланд хийсэн аудитынхаа хүрээнд эдгээр асуудлуудыг нэгтгэсэн байдлаар авч үзсэн ба дүгнэлтээ гаргахдаа эдгээр асуудлуудад тус бүрчлэн дүгнэлт гаргаагүй болно.

Сумын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд Ерөнхий боловсролын сургууль, Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төв, Соёлын төвийн 6,537.7 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, 215.7 сая төгрөгийн бараа материал, 77.9 сая төгрөгийн авлага, 75.9 сая төгрөгийн өглөгийг улсын төсөвт шилжүүлсэн хаалтын бичилт хийгдсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй ба үүнд ямар нэг төрлийн баталгаажуулах дүгнэлт гаргаагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О. БАТЖАРГАЛ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,087,140,223.18	957,810,300.35
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	586,907,094.94	535,529,696.25
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	586,907,094.94	535,529,696.25
31210	Төгрөг	586,907,094.94	535,529,696.25
31211	Төрийн сангийн харилцах	586,907,094.55	535,529,695.86
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	0.39	0.39
33	АВЛАГА	258,422,525.50	393,756,161.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	1,000,000.00	0
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	75,864,600.00	0
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	4,566,171.00	5,298,451.00
33402	Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/	933,920.00	0
33500	Бусад авлага	176,057,834.50	388,457,710.00
33510	Байгууллагаас авах авлага	117,400.00	0
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	175,940,434.50	388,457,710.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	241,810,602.74	28,524,443.10
35100	Түүхий эд материал	60,566,964.14	0
35110	Тусгай зориулалттай материал	12,706,505.66	0
35130	Эм боох материал	47,860,458.48	0
35400	Хангамжийн материал	181,243,638.60	28,524,443.10
35410	Бичиг хэргийн материал	4,591,026.00	482,400.00
35420	Аж ахуйн материал	144,772,219.60	28,042,043.10
35460	Хүнсний материал	31,434,393.00	0
35470	Бусад хангамжийн материал	446,000.00	0
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	8,072,347,402.75	1,807,373,639.48
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	8,072,347,402.75	1,807,373,639.48
39200	Биет хөрөнгө	8,002,131,680.75	1,772,392,317.48
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	7,095,773,249.59	969,833,859.44
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-263,184,729.18	-93,843,491.52
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	281,342,057.15	312,242,257.15
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-139,941,409.37	-96,765,768.76
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	1,521,375,299.96	1,044,213,331.50
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-878,394,364.24	-609,799,784.45
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	219,745,908.24	60,936,311.24
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-102,624,387.16	-28,805,469.98
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	6,940,279.00	0
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	342,259,194.92	319,009,976.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-84,299,918.66	-105,049,403.14
39217	Ном	3,140,500.50	420,500.00
39300	Биет бус хөрөнгө	70,215,722.00	34,981,322.00
39301	Програм хангамж	775,000.00	300,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-340,000.00	0
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	74,149,472.00	41,075,072.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,368,750.00	-6,393,750.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	9,159,487,625.93	2,765,183,939.83
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	77,462,266.49	93,667,205.21
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	77,462,266.49	93,667,205.21
41300	Өглөг	77,462,266.49	93,667,205.21
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	60,743,750.00	0
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	5,485,415.00	0
41360	Бусад өглөг	11,233,101.49	93,667,205.21
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	11,233,101.49	93,667,205.21

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	9,082,025,359.44	2,671,516,734.62
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	9,082,025,359.44	2,671,516,734.62
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	2,265,484,209.50	891,208,993.40
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	2,265,484,209.50	891,208,993.40
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	2,418,950,572.48	1,251,720,043.74
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	2,030,661,834.29	7,685,022,668.56
51220	Тайлант үеийн үр дүн	388,288,738.19	-6,433,302,624.82
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	4,397,590,577.46	528,587,697.48
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	9,159,487,625.93	2,765,183,939.83

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,295,196,688.75	1,711,150,903.54
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	423,590,134.94	532,674,662.83
110	Орлогын албан татвар	74,591,546.95	194,464,562.71
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	74,591,546.95	210,560,852.31
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал	0	119,000,060.50
110002	Үйл ажиллагааны орлого	24,080,075.08	49,163,127.08
110003	Хөрөнгийн орлого	49,411,471.87	37,616,464.73
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,100,000.00	4,781,200.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0	-16,096,289.60
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0	-16,096,289.60
113	Хөрөнгийн албан татвар	64,766,430.00	178,004,841.11
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0	2,286,091.11
113002	Бууны албан татвар	2,044,000.00	1,290,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	62,722,430.00	1
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	284,232,157.99	160,205,259.01
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	9,174,368.99	4,675,060.01
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,731,820.00	805,560.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	7,442,548.99	3,869,500.01
1181	Газрын төлбөр	2,033,789.00	1,210,199.00
118101	Газрын төлбөр	2,033,789.00	1,210,199.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	273,024,000.00	154,320,000.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	273,024,000.00	154,320,000.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	727,910,829.27	473,758,722.71
120	Нийтлэг татварын бус орлого	726,110,829.27	473,758,722.71
120003	Торгуулийн орлого	32,738,550.00	17,323,500.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	57,842,550.00	69,566,091.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	236,759,391.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	57,842,550.00	7,235,450.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	461,877,368.68	386,869,131.71
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	173,652,360.59	0
122	Тусламжийн орлого	1,800,000.00	0
122001	Хандив тусламж /дотоод/	1,800,000.00	0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,143,695,724.54	704,717,518.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,267,219,252.54	0
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	76,652,352.54	0
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,190,566,900.00	0

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	281,524,492.00	49,349,470.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт	98,402,962.00	49,349,470.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны	183,121,530.00	0
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,568,999,700.00	655,368,048.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	832,249,800.00	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	643,073,100.00	528,633,400.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	93,676,800.00	126,734,648.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	25,952,280.00	0
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	25,952,280.00	0
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	3,618,197,182.76	1,158,216,178.85
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,618,197,182.76	1,158,216,178.85
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,649,676,606.49	860,011,303.85
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,334,874,422.24	280,869,392.55
210101	Үндсэн цалин	874,966,215.34	215,761,309.63
210102	Нэмэгдэл	325,736,315.23	43,017,556.92
210104	Урамшуулал	125,996,249.00	12,324,096.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	3,326,224.00	9,766,430.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	172,716,960.13	35,029,282.56
210201	Тэтгэврийн даатгал	126,937,058.44	24,637,347.09
210202	Тэтгэмжийн даатгал	11,938,629.79	2,898,369.48
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9,499,917.91	1,984,657.82
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,826,899.62	473,296.54
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	22,514,454.37	5,035,611.63
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	249,888,292.00	78,807,598.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,217,086.00	6,670,362.00
210302	Түлш, халаалт	234,914,806.00	72,137,236.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,756,400.00	0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	94,733,752.92	35,548,620.00
210401	Бичиг хэрэг	5,090,299.12	3,330,990.00
210402	Тээвэр, шатахуун	54,780,150.80	21,208,220.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,762,738.00	4,662,150.00
210404	Ном, хэвлэл	13,297,200.00	2,770,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн	3,348,000.00	3,493,760.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	11,455,365.00	83,500.00
2105	Нормативт зардал	301,631,072.26	0
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	220,074,215.26	0
210502	Хоол, хүнс	81,270,557.00	0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	286,300.00	0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	20,656,600.00	9,648,850.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	411,000.00	564,300.00
210604	Урсгал засвар	20,245,600.00	9,084,550.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,901,600.00	3,492,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,901,600.00	3,492,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	62,442,810.00	160,605,422.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	59,706,004.00	160,038,846.00

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	335,000.00	0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	517,616.00	0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	492,750.00	423,335.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	0	77,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,319,000.00	0
210807	Газрын төлбөр	72,440.00	66,241.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	407,831,096.94	256,010,138.74
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	109,630,754.00	125,069,896.50
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,165,544.00	5,354,500.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	295,034,798.94	125,585,742.24
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	968,520,576.27	298,204,875.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	38,369,730.00	19,725,375.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	34,146,240.00	0
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	2,636,790.00	18,932,800.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,586,700.00	792,575.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	915,543,535.54	278,479,500.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	842,249,800.00	278,479,500.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	70,868,737.63	0
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,424,997.91	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	14,607,310.73	0
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	14,607,310.73	0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	676,999,505.99	552,934,724.69
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	0	1,474,996.59
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	0	1,474,996.59
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	288,710,767.80	6,987,712,346.10
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	180,053,265.80	49,348,659.13
225002	Найдваргүй авлагын алдагдал	650,170.00	0
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	0	6,537,729,252.33
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	0	215,688,559.64
225012	Хөрөнгө оруулалтаар бэлтгэгдсэн шилжүүлэх зориулалтай хөрөнгийн зардал	108,007,332.00	184,945,875.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	388,288,738.19	-6,433,302,624.82

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,673,102,303.48	1,203,774,106.83
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	423,590,134.94	358,245,912.83
110	Орлогын албан татвар	74,591,546.95	194,464,562.71
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	74,591,546.95	210,560,852.31
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал	0	119,000,060.50
110002	Үйл ажиллагааны орлого	24,080,075.08	49,163,127.08

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

110003	Хөрөнгийн орлого	49,411,471.87	37,616,464.73
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,100,000.00	4,781,200.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан	0	-16,096,289.60
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан	0	-16,096,289.60
113	Хөрөнгийн албан татвар	64,766,430.00	3,576,091.11
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0	2,286,091.11
113002	Бууны албан татвар	2,044,000.00	1,290,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	62,722,430.00	0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	284,232,157.99	160,205,259.01
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	9,174,368.99	4,675,060.01
118001	Улсын тэмдэгийн хураамж	1,731,820.00	805,560.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	7,442,548.99	3,869,500.01
1181	Газрын төлбөр	2,033,789.00	1,210,199.00
118101	Газрын төлбөр	2,033,789.00	1,210,199.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	273,024,000.00	154,320,000.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	273,024,000.00	154,320,000.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	181,681,044.00	140,810,676.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	179,881,044.00	140,810,676.00
120003	Торгуулийн орлого	32,738,550.00	17,323,500.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	147,142,494.00	123,487,176.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	89,299,944.00	114,991,726.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	57,842,550.00	8,495,450.00
122	Тусламжийн орлого	1,800,000.00	0
122001	Хандив тусламж /дотоод/	1,800,000.00	0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,067,831,124.54	704,717,518.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,267,219,252.54	0
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	76,652,352.54	0
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,190,566,900.00	0
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	205,659,892.00	49,349,470.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт	201,215,192.00	49,349,470.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны	4,444,700.00	0
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,568,999,700.00	655,368,048.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	832,249,800.00	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	643,073,100.00	528,633,400.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	93,676,800.00	126,734,648.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	25,952,280.00	0
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	25,952,280.00	0
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,126,464,159.56	883,372,953.52
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,126,464,159.56	883,372,953.52
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,138,720,251.29	863,599,022.47
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,280,203,515.16	319,966,964.55
210101	Үндсэн цалин	875,771,532.26	245,575,120.63
210102	Нэмэгдэл	325,736,315.23	44,856,780.92
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	4,849,418.67	0
210104	Урамшуулал	70,746,249.00	14,584,123.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	3,100,000.00	14,950,940.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	166,416,132.13	39,921,296.92
210201	Тэтгэврийн даатгал	120,636,230.44	27,923,746.32
210202	Тэтгэмжийн даатгал	11,938,629.79	3,314,077.39
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9,499,917.91	2,317,102.71
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,826,899.62	551,447.14
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	22,514,454.37	5,814,923.37

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	249,888,292.00	307,958,409.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,217,086.00	17,593,899.00
210302	Түлш, халаалт	234,914,806.00	289,074,510.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,756,400.00	1,290,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	87,772,587.00	36,321,470.00
210401	Бичиг хэрэг	5,895,344.00	3,097,590.00
210402	Тээвэр, шатахуун	48,720,080.00	22,376,970.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	7,595,738.00	4,455,350.00
210404	Ном, хэвлэл	13,458,700.00	2,770,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,638,000.00	3,493,760.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	8,464,725.00	127,800.00
2105	Нормативт зардал	137,020,701.00	0
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	79,939,280.00	0
210502	Хоол, хүнс	54,665,041.00	0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,416,380.00	0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	24,658,224.00	14,014,550.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,139,100.00	780,000.00
210604	Урсгал засвар	21,519,124.00	13,234,550.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,901,600.00	3,492,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,901,600.00	3,492,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	65,788,810.00	68,484,622.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	63,052,004.00	67,918,046.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	335,000.00	0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	517,616.00	0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	492,750.00	423,335.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	0	77,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,319,000.00	0
210807	Газрын төлбөр	72,440.00	66,241.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	122,070,390.00	73,439,710.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	118,374,590.00	67,265,210.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,695,800.00	6,174,500.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	987,743,908.27	19,773,931.05
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	57,593,062.00	19,725,375.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	34,146,240.00	0
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	21,718,122.00	18,932,800.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,728,700.00	792,575.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	915,543,535.54	0
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	842,249,800.00	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	70,868,738.54	0
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,424,997.00	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	14,607,310.73	48,556.05
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	14,607,310.73	0
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	0	48,556.05
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	546,638,143.92	320,401,153.31

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	131,285,512.00	220,941,775.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	131,285,512.00	220,941,775.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	131,285,512.00	220,941,775.00
223001	Бусад хөрөнгө	108,007,332.00	184,945,875.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	23,278,180.00	35,995,900.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-131,285,512.00	-220,941,775.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-100,000.00	-150,836,777.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	100,000.00	150,836,777.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	100,000.00	150,836,777.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	415,252,631.92	-51,377,398.69
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	171,654,463.02	586,907,094.94
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	586,907,094.94	535,529,696.25

2.4 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,266,740,809.50	4,397,590,577.46	2,030,661,834.29	8,694,993,221.25
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	0	0
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,266,740,809.50	4,397,590,577.46	2,030,661,834.29	8,694,993,221.25
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	-1,256,600.00	0	0	-1,256,600.00
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	388,288,738.19	388,288,738.19
10	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,265,484,209.50	4,397,590,577.46	2,418,950,572.48	9,082,025,359.44
11	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,265,484,209.50	4,397,590,577.46	2,418,950,572.48	9,082,025,359.44
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-1,397,069,216.10	-3,869,002,879.98	5,266,072,096.08	0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	868,414,993.40	528,587,697.48	7,685,022,668.56	9,082,025,359.44
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	22,794,000.00	0	0	22,794,000.00
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	-6,433,302,624.82	-6,433,302,624.82
20	2022 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	891,208,993.40	528,587,697.48	1,251,720,043.74	2,671,516,734.62

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	ЗГСУМС гүйцэтгэл	Гүйцэтгэл зөрүү
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,613,167,800.00	1,206,982,209.47	946,132,502.47	99,212,177.64
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	967,433,300.00	845,699,557.47	769,795,725.47	-83,933,697.36
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	916,582,200.00	825,974,182.47	750,070,350.47	-83,933,697.36
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	347,156,200.00	319,966,964.55	319,966,964.55	-27,819,702.00
210101	Үндсэн цалин	334,239,700.00	245,575,120.63	245,575,120.63	-23,955,759.00
210102	Нэмэгдэл	0	44,856,780.92	44,856,780.92	-1,839,224.00
210104	Урамшуулал	3,150,000.00	14,584,123.00	14,584,123.00	-2,260,027.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	9,766,500.00	14,950,940.00	14,950,940.00	235,308.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	43,240,600.00	39,921,296.92	39,921,296.92	-3,421,248.36
210201	Тэтгэврийн даатгал	29,363,100.00	27,923,746.32	27,923,746.32	-2,364,674.75
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,483,700.00	3,314,077.38	3,314,077.38	-278,197.02
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,787,100.00	2,317,102.71	2,317,102.71	-222,557.61
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	691,700.00	551,447.14	551,447.14	-50,529.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,915,000.00	5,814,923.37	5,814,923.37	-505,289.98
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	311,976,100.00	307,958,409.00	270,375,177.00	-88,103,347.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	19,475,100.00	17,593,899.00	17,593,899.00	-6,191,379.00
210302	Түлш, халаалт	290,711,000.00	289,074,510.00	289,074,510.00	-118,675,200.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,790,000.00	1,290,000.00	1,290,000.00	-820,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	39,748,300.00	36,371,470.00	36,371,470.00	0.00
210401	Бичиг хэрэг	3,176,300.00	3,097,590.00	3,097,590.00	0.00
210402	Тээвэр, шатахуун	22,379,000.00	22,376,970.00	22,376,970.00	0.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,680,000.00	4,455,350.00	4,455,350.00	0.00
210404	Ном, хэвлэл	2,963,000.00	2,820,000.00	2,820,000.00	0.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	4,400,000.00	3,493,760.00	3,493,760.00	0.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	150,000.00	127,800.00	127,800.00	0.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	24,328,200.00	15,860,450.00	15,860,450.00	-2,910,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	7,568,200.00	4,475,900.00	4,475,900.00	0.00
210604	Урсгал засвар	11,410,000.00	11,384,550.00	11,384,550.00	-2,910,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,735,300.00	3,492,000.00	3,492,000.00	0.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,735,300.00	3,492,000.00	3,492,000.00	0.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,	36,871,000.00	28,963,882.00	28,963,882.00	0.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	28,140,000.00	21,647,306.00	21,647,306.00	0.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	664,000.00	423,335.00	423,335.00	0.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	114,000.00	77,000.00	77,000.00	0.00
210806	Мэдээлэл, технологийн	6,870,000.00	6,750,000.00	6,750,000.00	0.00
210807	Газрын төлбөр	1,083,000.00	66,241.00	66,241.00	0.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	109,476,500.00	73,439,710.00	35,119,110.00	38,320,600.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад	102,836,200.00	67,265,210.00	67,265,210.00	0.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,640,300.00	6,174,500.00	6,174,500.00	0.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	50,851,100.00	19,725,375.00	19,725,375.00	0.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	50,851,100.00	19,725,375.00	19,725,375.00	0.00

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	18,932,800.00	18,932,800.00	18,932,800.00	0.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,640,000.00	792,575.00	792,575.00	0.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	495,734,500.00	210,445,875.00	25,500,000.00	184,945,875.00
223001	Бусад хөрөнгө	495,734,500.00	210,445,875.00	210,445,875.00	0.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР	150,000,000.00	150,836,777.00	150,836,777.00	-1,800,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	150,000,000.00	150,836,777.00	150,836,777.00	-1,800,000.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,613,167,800.00	1,298,064,883.73	1,086,195,761.50	50,230,622.23
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	0	0	707,155,849.00	-707,155,849.00
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	0	0	745,653,049.00	-745,653,049.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	844,804,200.00	1,051,358,707.73	0	891,520,207.73
320001	Орон нутгийн төсвөөс	718,069,700.00	924,624,059.73	0	764,785,559.73
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	126,734,500.00	126,734,648.00	126,734,648.00	0.00
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	768,363,600.00	246,706,176.00	379,039,912.50	-134,133,736.50
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	231,303,700.00	177,714,126.00	114,991,726.00	60,922,400.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	44,131,600.00	68,992,050.00	68,992,050.00	0.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	492,928,300.00	0	398,587,512.50	-398,587,512.50
4	Мөнгө, түүнтэй адилгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	147,163,209.55	0	147,163,209.55
5	Мөнгө, түүнтэй адилгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	144,470,328.14	0	144,469,357.50

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	50,094,460.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	50,094,460.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	48,120,740.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,850,000.00
210604	Урсгал засвар	1,850,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	46,270,740.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	46,270,740.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,973,720.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,973,720.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,973,720.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	50,094,460.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	50,094,460.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	50,094,460.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.39
10	Мөнгө, түүнтэй адилгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.39

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 20.1 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрч аудитын явцад залруулсан.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/.

Цэцэрлэгийн орон нутгийн өмчөөс төрийн өмчид үндсэн хөрөнгө бараа материалыг шилжүүлэх хаалтын бичилтийг 20.1 сая төгрөгөөр зөрүүтэй бичилт хийсэн энэхүү залруулга нь нийт буруу илэрхийллийн дүнд орохгүй.

Аудитаар 11.1 сая төгрөгийн 2 зөрчил² илэрч, 11.2 сая төгрөгийн 1 албан шаардлага, 1 зөвлөмж өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

Тус байгууллага дээр акт гараагүй.

5.2 Албан шаардлага

Илрүүлэлт:

2021 оны агнуурын нөөц ашигласны давсан орлогоос 2022 онд 60.5 сая төгрөгийг Байгаль хамгаалах санд хуваарилснаас 11.1 сая төгрөгийг зориулалт бус зарцуулсан байна. Шийдвэрлэлт:

Зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлсэн.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Шийдвэр гаргалт, үйл ажиллагаатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Сумдын төсөвт байгууллагуудын дарга нарт ур чадварын нэмэгдэл олгохдоо ажлын үр дүнтэй уялдуулж хувь хэмжээг тогтоож, тухай бүр шийдвэр гаргаагүй, бүтэн жилээр тогтмол олгож ирсэн байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Байгууллагын удирдлагуудын ур чадварын нэмэгдлийг улирал тутам ажлын үр дүнгийн үзүүлэлттэй уялдуулан тухай бүр тогтоож олгох.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 6 дугаар сарын 01 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

ТТЗ-ийн харьяа байгууллагуудад илэрсэн зөрчлийн талаар

Аудитад хамрагдсан 4 байгууллагын 3-г түүвэрт хамруулсан./ ИТХ, ОНХСан, СХСан/ Сумын ЗДТГ "Өөрчлөлтгүй" дүгнэлт авсан байна.

Харьяа байгууллагуудын зөрчлийн нэгтгэлээр 6.6 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч 0.6 сая төгрөгийн 1 төлбөрийн акт, 6.9 сая төгрөгийн 3 албан шаардлага, 1 зөвлөмжийг хүргүүлжээ.

- **ИТХ-д 6.6 сая төгрөгийн дараах алдаа, зөрчлүүд илэрсэн.**

- Тээвэр шатахууны зардлыг зарцуулахдаа Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчиж зарцуулсан

- Аймгийн ИТХТ-ийн 2021 оны 30 дугаар тогтоолоор "Амар тайван Өвөрхангай" хөтөлбөрийг баталсан. Уг хөтөлбөрийн хүрээнд тус сумын ИТХ-аас "Архигүй орчин-Архидан согтуурахын эсрэг хамтдаа" сарын аян зохион байгуулж, ГХУС-х арга хэмжээний

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Бүрд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

зардлаас 2,100.0 мянган төгрөгийг "Дэвжээ", "Гар бөмбөг" тэмцээний шагналын санд зарцуулсан

- ТХ-ын нарийн бичгийн даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 22 өдрийн тушаалаар Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлагын зардлаас 640.0 мянган төгрөгийн тэмдэглэлийн дэвтэр, бал худалдан авсан

- Бараа үйлчилгээний бусад зардлаас МУ-ын начин С.Мандахад 500.0 мянган төгрөгийн дэмжлэг, Алдарт эхийн одон гардуулах үйл ажиллагаанд 957.0 мянган төгрөгийн өргөмжлөл өгч нийт 1,457.0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрсэн

- **Сумын ОНХСанд дараах зөрчил илэрсэн.**

- Шилэн дансны сайтад нийт 151 мэдээлэл оруулснаас 43 мэдээллийг хугацаа хоцроосон зөрчил илэрчээ.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Бүрд ТТЗ	1	20.1			1	20.1	1	20.1				
Дүн												

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
									Тоо	Дүн		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Бүрд ТТЗ	2	11.1			1	11.1	1	0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн								

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

2023 ОНЫ 03 ДУГААР САРЫН 24-НИЙ ӨДӨР